

Klein clubje verzekeraars domineert Nederlandse zorg

Jeffrey Stevens

[FTM](#) | 8 oktober 2015 09:00

Nederlandse zorgverzekeraars vormen een oligopolie, dat zegt nu ook de OESO in haar nieuwste rapport. Verder wordt de marktwerking tegen het licht gehouden en adresseren de onderzoekers een aantal prangende kwesties. Spat de dagdroom van marktprofeten nu uiteen?

Nimmer was het gat tussen Nederland en andere landen zo groot. Een Nederlander betaalt ongeveer 5.200 euro aan zorgkosten, terwijl het gemiddelde in andere landen fors lager is. Het gemiddelde in Europa ligt 1.000 euro lager en voor alle 34 OESO landen samen is dat bedrag zelfs 2.500 euro minder. Dit is slechts één van de vele conclusies uit het rapport [Fiscal Sustainability of Health Systems](#). Zorgverzekeraars zijn een schoolvoorbeeld van een oligopolie.

De grote vier: Achmea, VGZ, CZ en Menzis bezitten samen 90 procent van de markt

De grote vier: Achmea, VGZ, CZ en Menzis bezitten samen 90 procent van de markt. Ook het gezaghebbende instituut OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) komt nu tot die conclusie. Een conclusie die op gespannen voet staat met competitie, dat de drijvende kracht moet zijn achter ons zorgstelsel. Wat heeft dat voor consequenties? En is het wenselijk dat een groepje van vier verzekeraars de zorgmarkt domineert?

'Machtsbalans slaat te veel door'

Kamerlid Hanke Bruins Slot geeft aan dat het CDA zich 'zorgen maakt over de schaalgrootte van zorgverzekeraars.' Daarom wil het CDA een nog grotere marktconcentratie vermijden door middel van een fusietoets. Voorop staat dat 'maatschappelijke en publieke belangen

gediend worden.' Verder stelt Bruins Slot dat haar partij voorstander is van een evenwichtiger verhouding tussen eerstelijnsaanbieders en zorgverzekeraars. 'Die machtsbalans slaat nu te veel door naar de zorgverzekeraar. Deze week zijn er goede afspraken tussen huisartsen en zorgverzekeraars gemaakt. Het zou wenselijk zijn als ook naar de positie van andere eerstelijnsaanbieders wordt gekeken.' De VVD vindt de schaalgrootte van zorgverzekeraars niet zorgwekkend. 'Het heeft dan misschien wel de verschijningsvorm van een oligopolie, maar men wisselt wel degelijk van verzekeraar. Bovendien kunnen mensen altijd nog kiezen voor die overige 10 procent. Er zit wel degelijk dynamiek in de Nederlandse zorgmarkt,' zegt Kamerlid Arno Rutte. Een fusietoets zoals het CDA wenst is volgens hem niet nodig. 'De Autoriteit Consument en Markt (ACM) kan al scherp kijken naar de markt. Wel zou het goed zijn om meer zorg specifieke kennis te hebben binnen de ACM.' Ons systeem van gereguleerde competitie in de gezondheidszorg 'is uniek in de wereld', zoals de onderzoekers stellen. Deze ideologie won sterk aan populariteit gedurende de jaren 90 als gevolg van de 'wachtljsten crisis'. Zorgverzekeraars en zorgaanbieders concurreren op prijs en volume. Deze concurrentie zou de zorgkosten moeten beperken door een stijgende productiviteit. Nu de balans van deze ingreep wordt opgemaakt blijkt de gereguleerde competitie nog niet te doen wat het eens beloofde. De stijgende trend wordt tot op heden niet doorbroken. Toch houden de onderzoekers wel een slag om de arm. Stijgende zorgkosten kunnen mede veroorzaakt worden door een 'catch-up effect' als gevolg van grote investeringen – vlak voor 2006 – om wachtlijsten te reduceren en arbeidsproductiviteit te verhogen. Een beperking van dit onderzoek is dat het op sommige onderdelen geen actuele gegevens weergeeft. Actuelere gegevens van het CBS tonen dat er in 2014 een bedrag van 95 miljard euro aan zorg werd besteed, dit is 14,5 procent van het Bruto Binnenlands Product. Alweer 2,5 procent hoger in vergelijking met de cijfers in het rapport.

'Edith doet haar best'

De partij van minister Edith Schippers van Volksgezondheid, de VVD, is optimistisch. 'We zijn op de goede weg. Want je ziet dat die enorme groei van de afgelopen jaren langzaam stagneert, de wachtlijsten zijn

verdwenen. Edith doet haar best'. Tot welke taxatie andere partijen in de Kamer komen zal blijken wanneer de resultaten daar zijn geland. Desalniettemin moet de grootste klap nog komen: het probleem van de vergrijzing dat op de loer ligt. Vergeleken met andere landen is het tempo waarin Nederland vergrijst laag. Het percentage 65-plussers (16 procent) bevindt zich onder het Europees gemiddelde. Landen als Duitsland, Italië en Zweden scoren op het gebied van vergrijzing aanmerkelijk hoger. In de komende jaren zal Nederland de gevolgen van de vergrijzing pas echt gaan merken. Wanneer de huidige trend doorzet, vormen zorgkosten in 2040 maar liefst 31 procent van het BBP. Verwacht wordt dat er in 2040 twee werkenden zijn op iedere 65-plusser. Zijn we daar wel voldoende op voorbereid? En kan ons land de lasten die dat met zich meebrengt eigenlijk wel dragen?

Tijdgat van twee tot drie jaar

Het kan twee tot drie jaar duren voordat beleidsmaatregelen ongewenste effecten, zoals overbesteding, kunnen bijsturen. Dit staat op gespannen voet met het belangrijke budgetprincipe om snel te kunnen ingrijpen bij problemen. Vanwege dit 'tijdgat' verdient het volgens de OESO-onderzoekers de aanbeveling om tijdig te starten met het vormgeven van beleid. Maar weten de verantwoordelijke bewindspersonen wel welke maatregelen er over drie jaar nodig zijn? En zou de politiek niet eerder moeten ingrijpen? Arno Rutte vindt van wel: 'De politiek zou eerder willen ingrijpen. Die termijn moet echt korter, daarom zetten we nu ook stappen om dit te bewerkstelligen.' Met de verschijning van dit rapport wordt een aantal belangrijke kwesties onder de aandacht gebracht. Op de VS na heeft Nederland het [duurste](#) zorgstelsel ter wereld en dat terwijl de grote vergrijzing nog moet beginnen. Opnieuw wordt duidelijk dat een klein clubje zorgverzekeraars de markt beheerst. Ook heeft de politiek in Nederland tot wel drie jaar nodig om effectief in te grijpen. Het is de vraag of het rapport verandering gaat brengen. Voor de VVD is het rapport een bevestiging dat de goede weg is ingeslagen. Met een fusietoets en een mogelijk overleg tussen verzekeraars en zorgaanbieders toont het CDA zich vooralsnog voorzichtig. Andere partijen hebben tot op heden niet gereageerd.

